

МЕТОДИЧНА ВКАЗІВКА ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ № 5

Модуль 2. Форми викладу та висвітлення презентації результатів власного наукового дослідження. Технологія презентації з використанням новітніх інформаційних технологій.

Змістовий модуль 2. Візуальні форми: стендові (постерні) доповіді: правила оформлення; мультимедійна презентація, завдання, правила побудови. Технології презентації результатів дослідження у вигляді постера.

Тема 2. Візуальні форми: стендові (постерні) доповіді: правила оформлення; мультимедійна презентація, завдання, правила побудови. Технології презентації результатів дослідження у вигляді постера.

Візуальні форми викладу матеріалів власного наукового дослідження. Стендова доповідь як форма висвітлення та представлення результатів наукового дослідження. Завдання та загальні вимоги до структури стендової доповіді, правила оформлення. Принципи інформативного представлення матеріалів власного дослідження у вигляді стендової доповіді. Технологія представлення результатів наукового дослідження у вигляді постера.

Знати:

1. Візуальні форми викладу матеріалів власного наукового дослідження.
2. Завдання та загальні вимоги до структури стендової доповіді, правила оформлення.
3. Принципи інформативного представлення матеріалів власного дослідження у вигляді стендової доповіді.
4. Технологію представлення результатів наукового дослідження у вигляді постера.

Уміти:

1. Створювати структуру постера для представлення результатів власного дослідження.
2. Інформативно подавати та представляти науковий матеріал у вигляді постера.

Зміст теми.

Форми викладу матеріалів дослідження та наукові видання. Основні результати і положення дослідження мають бути опубліковані для ознайомлення з ними наукової громадськості.

Публікація (publicatio – оголошую всенародно, оприлюднюю) – це доведення до загального відома за допомогою преси, радіомовлення або телебачення,

розміщення в різних виданнях (газетах, журналах, книгах) роботи (робіт), а також це текст, надрукований у будь-якому виданні. Публікації виконують кілька функцій: оприлюднюють результати наукової роботи; сприяють встановленню пріоритету автора; свідчать про особистий внесок дослідника в розробку наукової проблеми; слугують підтвердженню достовірності основних результатів і висновків дисертації, новизни і наукового рівня її; підтверджують факт апробації та впровадження результатів; відображають основний зміст дисертації; фіксують завершення певного етапу дослідження або роботи загалом; забезпечують первинною науковою інформацією суспільство, сповіщають наукове співтовариство про появу нового наукового знання; перетворюють індивідуальний результат у загальне надбання та ін.

За обсягом розрізняють два види наукових неперіодичних видань: книга – книжкове видання обсягом понад 48 сторінок; брошура – книжкове видання обсягом від 4 до 48 сторінок.

Статті наукового характеру друкуються переважно в наукових збірках або журналах.

Науковий журнал – журнал, що містить статті та матеріали досліджень теоретичного або прикладного характеру, призначений переважно фахівцям певної галузі науки. За цільовим призначенням наукові журнали поділяють на науково-теоретичні, науково-практичні та науково-методичні. Розрізняють два види монографій – наукові та практичні. Науковим вважається видання результатів теоретичних чи експериментальних досліджень, а також підготовлених науковцями до публікації документів та літературних текстів. Воно призначене для фахівців і для наукової роботи. Серед наукових видань розрізняють науково-дослідні та джерелознавчі.

До першої групи наукових видань належать: монографія, автореферат дисертації, препринт, тези доповідей та матеріали наукової конференції, збірник наукових праць.

До другої групи наукових видань належать джерелознавчі видання, або документальні наукові видання, які містять пам'ятки культури та історичні документи, що пройшли текстологічне опрацювання, мають коментарі, вступні статті, допоміжні покажчики та інші елементи науково-довідкового апарату видання.

Результати виконаної науково-дослідної роботи можуть бути використані для складання рефератів, написання наукових статей, монографій, дисертацій, підготовки доповідей на наукових конференціях, що дає змогу зробити їх набутком широкої наукової громадськості.

Реферати бувають двох видів: наукові та інформативні.

Науковий реферат – стисле усне або письмове викладення наукової теми (питання), складене на підставі проведеного наукового дослідження, огляду одного або кількох літературних та інших джерел. У ньому зазвичай висвітлюють наукові дослідження, проведені автором реферату, з викладенням поставленої гіпотези, системи доказів, експерименту та здобутих результатів, зазначають наукову новизну та практичне значення цих результатів. Так, науковий реферат, який складає студент під час виконання НДРС, повинен висвітлювати одне з питань теми дослідження, наприклад за літературними джерелами. У ньому слід описати стан об'єкта дослідження, зазначити вади та висловити пропозиції щодо усунення їх. Закінчується реферат резюме – коротеньким висновком з основних положень наукової теми (питання).

Інформативний реферат – коротеньке письмове викладення однієї наукової праці, що висвітлює стисло її зміст. Призначення його полягає в оперативному повідомленні наукових працівників і фахівців про досягнення науки й технічного прогресу. Текст інформативного реферату викладається у такій послідовності: тема, предмет (об'єкт), характер і мета роботи. У ньому слід зазначити ті особливості теми, які необхідні для розкриття мети та змісту роботи і методу проведення її. Описування методів доцільне в тому випадку, коли вони нові й становлять особливий інтерес для цієї праці. Основним і наймасовішим видом друкованої інформації за результатами дослідження є журнальна наукова стаття. Композиція наукової статті ґрунтується на логічному розкритті наукової думки, мотивованому та дозованому розкритті фактів, поєднанні їх у певну систему. Для того щоб композиція статті стала справжнім засобом реалізації творчого наукового результату, автор повинен продумати її план у такій послідовності: заголовок, вступ, основна частина, висновок.

Розробити універсальний алгоритм роботи над рукописом статті досить важко, що пов'язано зі специфікою та індивідуальністю праці письменника, якою, по суті, і є робота науковця під час підготовки публікації. Однак наведена загальна схема журнальної статті може бути використана автором-початківцем як своєрідний шаблон.

Треба зауважити, що поспішне опублікування "сирої" статті може спричинити у автора в подальшому відчуття невдоволеності й незручності навіть через багато років. Однак слід уникати і завчасних статей, і зволікання з публікаціями, бо публікація дає пріоритет в авторстві і створює практично необмежену аудиторію для науковця.

Монографія – спеціальне наукове дослідження, присвячене літературному викладенню однієї проблеми. Монографія відрізняється від статті ширшою постановкою проблеми, аргументованістю роздумів, їх доказовістю, посилян-

ням на докази (літературні джерела, показники роботи підприємств та ін.). Монографія зазвичай має довідковий апарат: список використаної літератури, хронологічний довідник, тематичний або іменний покажчик. Архітектоніка монографії виражена самостійними структурними підрозділами, які мають заголовки, певну систему кодування таблиць, рисунків, схем та ін. Заголовки і підзаголовки розділів, параграфів повинні мати динамічне викладення матеріалу дослідження. Параграфи в разі потреби поділяють на пункти. Дисертація за обраною темою дослідження не відрізняється архітектонікою від монографії. Вона має лише інше функціональне призначення. *Дисертація* – кваліфікаційна наукова робота в певній галузі знань, яка містить сукупність наукових результатів і положень, висунутих автором для публічного захисту, і засвідчує особистий внесок автора в науку та його здобутки як науковця. Основою дисертації є виконані та опубліковані наукові праці, відкриття або великі винаходи, впроваджені у виробництво машини або технологічні процеси. Для оперативного ознайомлення з основним змістом, результатами, висновками і рекомендаціями автора дисертації складається автореферат, де висвітлюються його внесок у розроблення обраної проблеми, ступінь новизни і практична значущість результатів дослідження. Розглянуті різновиди наукових праць, літературно узагальнюючі результати виконаного дослідження мають анотацію – коротке викладення змісту статті, реферату, монографії, дисертації. В анотації дається характеристика твору з погляду змісту, призначення, форми та інших особливостей. Відомості про зміст і значення праці, її автора в анотації мають рекомендаційний характер. Анотація міститься в книжках, брошурах, тематичних планах і рекламних матеріалах, а також у бібліографічних посібниках, друкованих картках. На початку анотації наводиться бібліографічний опис твору.

---

2. Форми висвітлення підсумків наукової роботи.

Формами висвітлення підсумків наукової роботи є тези, доповіді, матеріали конференцій, конгресів, симпозіумів, семінарів, шкіл тощо. Вони є свідченням апробації дисертаційної роботи і належать до опублікованих праць, які додатково відображають наукові результати дисертації. Слід враховувати, що апробація матеріалів дисертації на наукових конференціях, конгресах, симпозіумах, семінарах, у школах тощо є обов'язковою. *Тези* – це коротко, точно, послідовно сформульовані основні ідеї, думки, положення наукової доповіді, повідомлення, статті або іншої наукової праці. *Тези доповіді* – це опубліковані до початку наукової конференції (з'їзду, симпозіуму) матеріали попереднього характеру, що містять виклад основних аспектів наукової доповіді. Вони фіксують науковий пріоритет автора, містять

матеріали, не викладені в інших публікаціях. Рекомендований обсяг тез наукової доповіді – 2–3 сторінки машинописного тексту через 1,5–2 інтервали. Можливий виклад однієї тези.

Реферат – короткий виклад змісту одного або декількох документів з певної теми. Обсяг реферату визначається специфікою теми і змістом документів, кількістю відомостей, їх науковою цінністю або практичним значенням. Його обсяг коливається від 500– 2500 знаків до 20–24 сторінок. Види рефератів: інформативні, розширені або зведені, наукові. Невід'ємним елементом будь-якої науково-дослідної роботи, що потребує обов'язкового додаткового оформлення, є винахідницька діяльність, бо результати НДР – нові технологічні процеси та агрегати, матеріали та сполуки, пристрої та конструкції – можуть становити предмет винаходу або відкриття. Закони України про промислову власність дають таке визначення поняття винаходу.

Винахід (корисна модель, промисловий зразок) – результат творчої діяльності в будь-якій сфері згідно з технологією або художнім конструюванням. Аналогічні вимоги законодавство України висуває для оформлення заявки на промисловий зразок, тільки пакет документів у цьому разі повинен містити комплект фотознімків із зображенням виробу (його макета, малюнка), які дають повне уявлення про його зовнішній вигляд. У процесі виконання науково-дослідної роботи вчений може зробити відкриття – встановити раніше невідомі об'єктивно існуючі закономірності, властивості чи явища матеріального світу, що вносять докорінні зміни в рівень пізнання. Відкриття лежить в основі науково-технічної революції, надає принципово нового спрямування науці і техніці, революціонує суспільне виробництво. Тому дуже важливо закріпити пріоритет науковця та держави законодавчо. Науково-дослідна робота та її результати можуть бути піддані науковій або науково-технічній експертизі. Згідно із законодавством України, під науковою та науково-технічною експертизою розуміють діяльність, метою якої є дослідження, перевірка, аналіз науково-технічного рівня об'єкта експертизи і підготовка обґрунтованих висновків для прийняття рішень щодо таких об'єктів. Це найбільш детальний та об'єктивний метод оцінки наукової діяльності та її результатів.

Основним юридичним документом, що регламентує відносини між замовником і організатором у сфері наукової і науково-технічної експертизи, є договір на його проведення. У ньому визначають: сторони договору, предмет і об'єкти експертизи; умови її проведення; права та обов'язки сторін; термін проведення експертизи; термін, упродовж якого висновки експертизи зберігають чинність; порядок розрахунків; відповідальність за невиконання або за неналежне виконання умов договору; відповідальність за достовірність умов

експертизи; інші суттєві умови, що впливають зі специфіки об'єкта експертизи.

Висновки державної наукової і науково-технічної експертизи є обов'язковими для прийняття до розгляду і врахування в обґрунтуванні структури і змісту пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, наукових і науково-технічних, соціально-економічних і екологічних програм і проектів, реалізації наукової і науково-технічної діяльності, аналізу ефективності використання науково-технічного потенціалу.

Висновки громадської та інших наукових і науково-технічних експертиз зазвичай мають рекомендаційний характер. Їх беруть до уваги державні органи поряд з висновками державної експертизи в прийнятті рішень про реалізацію науково-технічних програм, проектів, використання іншої науково-технічної продукції та розробок.

Стендова (постерна) доповідь призначена для викладу результатів наукової діяльності за допомогою постера (плаката, який кріпиться до стенда).

Відзначаються новизна та практичне значення теми дослідження, конспективно розкривається його основний зміст, обґрунтовуються висновки та пропозиції.

Рисунки – чіткі, з підписами та розшифрованими умовними позначеннями. У тексті повинні бути посилання на всі рисунки. Речення – короткі, конкретні, однозначні. Максимум графічного матеріалу і мінімум тексту.

Пам'ятайте: стендову доповідь розглядатимуть не лише фахівці, а й усі зацікавлені учасники конференції. Доповідь потрібно готувати якомога зрозумілішою для нефакхівців у даній галузі науки, вживати загальноприйняті терміни, скорочення й умовні позначення.

Правила оформлення постера

Розміри постера:

- ✓ Плакат не повинен займати всю площу постерного стенда.
- ✓ Необхідно завчасно уточнити в організаторів необхідний розмір постера. (Складність вибору оптимального розміру плаката пов'язана з тим, що стандартні стенди мають різний формат, різну площу).
- ✓ Найбільший розмір плаката зазвичай складає 1,3*2,6 м², найменший – 0,8*1,2 м².
- ✓ Часто розміри плаката можуть бути 1,3*2,0 м².

Шрифт текстового матеріалу:

Шрифт слід обирати великий і чіткий, щоб його можна було добре сприймати з відстані 1-2, а іноді 3 метрів.

Рекомендується використовувати:

- для заголовка – шрифт «Arial» розміром 72;
- для підзаголовків – шрифти «Times», розміри залежать від значимості розділів;
- для зазначення імені автора та місця його навчання – розмір 48-36;
- для заголовків текстових розділів – розмір 28;
- для основного тексту – розмір 24, але не нижче.

Обов'язкові елементи:

- Титульний заголовок.
- Абстракт (короткий реферат - короткий зміст всієї роботи).
- Вступ.
- Матеріал, методи, результати, впровадження.
- Висновки.
- Література.
- Подяки.

Усний супровід стендової доповіді

- Усне повідомлення має вкладатися в час, запропонований організаторами заходу (зазвичай – 3-5 хвилин).
- Будьте привітні та доброзичливі.
- Не намагайтесь когось перекричати.
- Уникайте слів-паразитів, говоріть просто та ясно, не виявляйте роздратування, якщо вас не розуміють.
- Не відводьте погляду під час обміну думок.

- Постерна презентація – дзеркало культури та естетичного смаку доповідача. Важливими є ваш зовнішній вигляд, одяг, зачіска, жести, манера говорити тощо.
- Доповідачу постерної сесії доводиться певний час стояти на ногах, тому важливо, щоб ви не метушилися, не переминалися з ноги на ногу і т. п., щоб ваша манера рухатися не заважала створювати позитивний імідж.
- Зробіть кілька копій плаката на стандартних аркушах паперу, помістіть їх у пластикову кишеньку, спеціально прикріплену до вашого стенда.

Програма, яка використовується для оформлення стендової доповіді

- Стендова доповідь зазвичай оформлюється з використанням програми Power Point.

Література

Базова

1. Артамонова Н. О. Інформаційне забезпечення трансферу медичних технологій як сучасний комунікаційний механізм інноваційної діяльності / Н. О. Артамонова // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. - 2009. - № 3. - С. 56-66. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2009_3_6
2. Артамонова Н.О. Стан інформаційного забезпечення медичних нововведень / Н.О. Артамонова // Бібл.вісн. – 2006. – № 5. – С. 14–17.
3. Биргер Е.В. Информационные и телекоммуникационные технологии в здравоохранении /Е.В. Биргер //М.: Риатекс, 2007. – 193 с.
4. Дідченко О.І. Сутність та класифікація інновацій / [Електронний ресурс], 2013. Режим доступу: www.zgia.zp.ua
5. Закон України «Про вищу освіту»: закон від 01.07.2014 № 1556-VII. – Київ, 2014. – 87 с.
6. Карамішев Д.В. Концепція інноваційних перетворень: міжгалузевий підхід до реформування системи охорони здоров'я (державно-управлінські аспекти): Моногр. / Д.В. Карамішев. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2004. – 304 с.
7. Ковальчук Л.Я. Інноваційна та патентно-ліцензійна діяльність у медичній науці та охороні здоров'я: проблеми і перспективи / Л.Я. Ковальчук, К.С. Волков, В.В. Дем'яненко // Проблеми сучасного медичного наукознавства: Матер. наук.-практ. конф., 18-19 травня 2006 р.– Тернопіль, 2006. – С. 10–12.

8. Порядок підготовки основних засобів наукової комунікації для реалізації інноваційних технологій в медицині (Методичні рекомендації)/ А.Р.Уваренко, В.І.Чебан, Б.О.Лєдошук [та інші]. – Київ. - 2007. – 24 с.
9. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Закон України від 14 вересня 2006 року № 143-V // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 45.
10. Розпорядження КМУ від 31 жовтня 2011 р. № 1164-р «Про схвалення Концепції загальнодержавної програми «Здоров'я-2020: український вимір»//Офіційний вісник України. – 2011. – №90. – С. 32.
11. Свінціцький А.С. Актуальні питання щодо впровадження медичних інноваційних технологій у закладах охорони здоров'я/ А.С.Свінціцький, О.І.Висоцька// Практикуючий лікар. – 2015. - №1. – С.7-13.

Додаткова

1. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи. – К.: Кондор, 2008. – 272 с.
2. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: підручник / М.Т. Білуха. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
3. Веретенко Т.Г. Загальна педагогіка: навчальний посібник / Т.Г. Веретенко. – К.: "Професіонал", 2004. – 128 с.
4. Гончаренко С.У. Методика навчання і наукові дослідження у вищій школі: навчальний посібник для студентів, магістрів, аспірантів і викладачів вищих навчальних закладів / С.У. Гончаренко. – К.: Вища школа, 2003. – 323 с.
5. Єріна А.М. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник / А.М. Єріна. – К., 2004. – 212 с.
6. Нісімчук А.С. Педагогіка: підручник / А.С. Нісімчук. – К.: Атіка, 2007. – 344 с.
7. Тодорико Л.Д. Инновационные технологии в модульной системе обучения, внедрение интерактивных технологий / Л.Д. Тодорико // Проблемы биологии и медицины. – 2016. - №2.1 (88). Материалы научно-практической конференции с международным участием «Модернизация высшего медицинского образования: модульная система обучения». – Самарканд (26 мая 2016 г.). – 2016. – С. 141-142.